

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till utredningen om en översyn av mindre myndigheters uppgifter och organisering (Fi 2023:08)

Beslut vid regeringssammanträde den 8 februari 2024

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 14 september 2023 kommittédirektiv om en översyn av mindre myndigheters uppgifter och organisering (dir. 2023:132). En särskild utredare ska bl.a. analysera om de mindre myndigheternas verksamhet och uppgifter är motiverade statliga åtaganden och vid behov föreslå vilka myndigheter eller delar av myndigheters verksamhet som bör avvecklas och till vilken eller vilka myndigheter som eventuellt kvarvarande uppgifter bör överföras.

Utredaren får nu även i uppdrag att bl.a.

- analysera hur behovet av analys och utvärdering av statlig och annan offentlig verksamhet och av reformer kan tillgodoses genom att de befintliga analys- och utvärderingsmyndigheterna samlas i färre myndigheter,
- analysera om det finns uppgifter vid andra myndigheter som bör flyttas till analys- och utvärderingsmyndigheter, och
- utifrån analyserna lämna förslag på de organisations- och strukturförändringar som bör genomföras.

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 15 december 2024.

Uppdraget att göra en översyn av analys- och utvärderingsmyndigheter

Regeringen har i budgetpropositionen för 2024 aviserat en översyn av analys- och utvärderingsmyndigheterna i syfte att genomföra sammanslagningar. Översynen ska ha till syfte att förbättra effektiviteten och ändamålsenligheten i analys och utvärderingsverksamheten utan att öka statens utgifter för analys och utvärdering.

Utvärderingar grundade på fristående analyser är viktiga för att regeringen ska kunna justera, förbättra och ompröva statlig och annan offentlig verksamhet samt genomförda reformer. De är också viktiga för myndigheternas utvecklingsarbete. Det finns ett antal myndigheter som huvudsakligen analyserar och utvärderar sådan verksamhet och sådana reformer och som är fristående i förhållande till föremålet för analys eller utvärdering. Det handlar både om förvaltningsmyndigheter som styrs genom bl.a. författningar och om kommittéer som har permanenta uppgifter, fortsättningsvis benämnda analys- och utvärderingsmyndigheter. En del av dessa myndigheter har även annan verksamhet som är av varierande betydelse för deras analys- och utvärderingsverksamhet. Utvärderingar av statlig och annan offentlig verksamhet eller reformer bedrivs även i betydande omfattning av de myndigheter som utför verksamheten, eller vars verksamhet omfattas av reformerna.

Analys- och utvärderingsmyndigheter har inrättats vid olika tidpunkter, ofta utifrån behov inom avgränsade områden. Dessa myndigheter har visserligen stärkt tillgången till kvalitativa underlag inom prioriterade områden men det kan ifrågasättas om den struktur för analys och utvärdering som vuxit fram sammantaget är den mest kostnadseffektiva och ändamålsenliga. Exempelvis täcks inte vissa viktiga områden, såsom miljö och energi in av någon fristående analys- och utvärderingsmyndighet. Vidare är många av analys- och utvärderingsmyndigheterna jämförelsevis små, vilket innebär relativt sett höga kostnader för t.ex. lokaler och administration, sårbarhet i personalförsörjningen och en begränsad förmåga att utföra verksamhet såväl på uppdrag av regeringen som på eget initiativ. Myndigheters geografiska lokalisering kan också påverka förutsättningarna för verksamheten, bl.a. kompetensförsörjningen. För kommittéer med permanenta uppgifter men en tillfällig organisationsform, kan det vara svårt att bygga upp kompetens och erfarenhet samt att långsiktigt planera verksamheten. När utvärderingsarbete

utförs av myndigheter som inte är fristående från det område som utvärderas kan det vara svårt att identifiera och värdera brister i den egna verksamheten.

Vidare har Riksrevisionen konstaterat att det saknas rutiner för att säkerställa att alla större reformer utvärderas (RiR 2022:15). Därtill har Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) rekommenderat sina medlemsländer att säkerhetsställa att utvärderingar genomförs på ett systematiskt sätt och att resultaten i större utsträckning används i budgetprocessen (Recommendation of the Council on Public Policy Evaluation, OECD 2022).

Myndigheter behöver göra en egen analys och utvärdering för att bedriva, utveckla och effektivisera en trovärdig och tillförlitlig verksamhet. Det kan även finnas fördelar med organisatorisk närhet till det som analyseras eller utvärderas, t.ex. i form av tillgång till och kunskap om data. Därutöver kan det finnas internationella konventioner som bl.a. kan medföra krav på inrättande av fristående funktioner för analys och utvärdering i den statliga förvaltningen. På de områden där omfattande reformer ska göras är kontinuitet i analys- och utvärderingsarbete, liksom i angränsande verksamhet i form av t.ex. stöd till andra aktörer, av betydelse. För universitet och högskolor skiljer sig styrning och finansiering från övrig statlig sektor, och för utvärdering av dessa finns internationella överenskommelser.

Analys- och utvärderingsutredningen gjorde 2018 en översyn av regeringens analys- och utvärderingsresurser. I betänkandet gjordes en kartläggning och analys som resulterade i förslaget att regeringens resurser bör samlas hos tre myndigheter genom en rad organisationsförändringar (SOU 2018:79). Regeringen bedömer att utredarens kartläggning och analys i huvudsak fortfarande är relevant men att betänkandets förslag inte i tillräcklig omfattning tog hänsyn till de skilda förutsättningar som finns inom olika utgiftsområden. Det har också skett en utveckling sedan utredningen lämnade sina förslag. Förslagen är därför inte i alla delar längre aktuella. Det finns sannolikt stora möjligheter att utveckla arbetet med analyser och utvärderingar av offentlig verksamhet och regeringen anser att större reformer som utgångspunkt bör utvärderas.

Utredaren ska därför

- analysera hur de befintliga analys- och utvärderingsmyndigheterna kan organiseras i färre myndigheter som kan genomföra fristående analys och utvärdering på uppdrag av regeringen eller på eget initiativ och som dels tillsammans täcker in samtliga områden där det finns ett behov av fristående analys och utvärdering, dels har kapacitet att analysera och utvärdera större reformer,
- i analysen ta ställning till om andra uppgifter som de nuvarande analys- och utvärderingsmyndigheterna har bör följa med analys- och utvärderingsuppgifterna vid eventuella organisationsförändringar,
- analysera om det finns uppgifter vid andra myndigheter än analys- och utvärderingsmyndigheter som bör flyttas till sådana,
- i analyserna ta särskild hänsyn till eventuella behov av geografisk omlokalisering och vilken påverkan det har på kompetensförsörjningen samt till fördelar med en nära koppling mellan analys- och utvärderingsverksamhet och annan verksamhet, krav i internationella konventioner på fristående organisationer för analys- och utvärdering och behovet av att verksamheter består i sin nuvarande form för att säkerställa kontinuitet inom områden som genomgår stora förändringar,
- utifrån analyserna lämna förslag till organisations- och strukturförändringar som medför att regeringens behov av analys och utvärdering tillgodoses utan att statens kostnader för utvärderingar och analyser ökar, samt
- identifiera de författningar som berörs av de organisations- och strukturförändringar som föreslås.

Eftersom styrning och finansiering av högskolesektorn skiljer sig från övrig statlig sektor undantas universitet och högskolor från översynen.

Redovisning av uppdraget

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 15 december 2024.

(Finansdepartementet)